

BAJAI HIRLAP

Társadalmi Hetilap.

Megjelen minden vasárnap reggel.

Szerkesztőség: Vároai bérház, I. emelet.

Kiadóhivatal: Kazal József könyvnyomdája, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Lemberger Ármin.

Előfizetési árak

Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre

2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Eredmény . . . ?

E sorok írója nem vindikálja magának a kezdes dicsőséget és nem óhajta a maga érdemének betudni, hogy a helybeli városi kath. tanítótestület egyik általában tisztelt és sokoldaluan munkás tagja, Lissák János felsővárosi tanító a mult vasárnap a „takarékoskosságról” felolvasott növendékei szüleinek és hogy a jövőben is fog előadásokat tartani a gazdasági ismeretek köréből, bár kétségtelenül örömmel tölti el, hogy a tanítósg körében találkozott olyan buzgó hive a népknek, aki tudását, tapasztalatait megosztja vele. Ezen öröme fokozódott a hír ballatára, hogy a helybeli róm. kath. tanítótestület egy másik tagja, Oswald István tanító a legközelebbi jövőben az alvégi iskolában fog előadást tartani.

Azonban, hogy megtört a jég és akadnak tanítók, akik a felnöttek oktatását, nevelését, lelki világukat fejlesztését tűzték ki célul, nem hagyhatom szó nélkül, hogy a *módot*, melyen azt cselekedni óhajtják, ne tegyem ujlag megbeszélés tárgyává, amint arról két év előtt írni szerencsém volt. Fel kell hoznom az egyszer elmondottakat annyival is inkább, mert annak idején okoskodásom végso következtetései nemcsak, hogy meg nem döntettek, hanem tanítóársaim részéről helyesléssel találkoztak.

Megdönthetetlen tény, hogy az ember erkölcsére csakis kedélyének, érzelmvilágának megnevesítésével lehet hatni. Megdönthetetlen tény, hogy az ember, — a mivelletlen emberre áll ez leginkább — sokkal kevésbé hajlandó a direkt erkölcsi prédikációt elfogadni, mint a poézis mezébe

öltöztetett tanítást. Más szóval kifejezve a gondolatot, a tanítás sokkal mélyebben jut az ember belsejébe — a szíve, a kedélye, a fantáziája, mint agyveleje utján.

Ezen szempontból, bár dicséretesnek tartom Lissák és Oswald kartársaim vállalkozását, célravezetőnek nem hiszem, mert előadásuk anyagát önmagukból merítették. Igaz, hogy náluk a főczél bizonyos szakszerű ismeretek közlése, mégis félőnek tartom, hogy a nép egy második hívásra kisebb számban fog eljönni és harmadszorra vagy negyedszerre elmarad.

Ugy vélem a leghelyesebbnek, ha a helybeli tanítók összefognak és bizonyos terv szerint hetenként kétszer a város három iskolájában olvasnak fel, még pedig kizárólag magyar írók és költők műveiből, mindig a legkiválóbb szerzők legjobb munkáit. A költők közül Arany, Petőfi, Vörösmarty, Tompa, Tóth Kálmán, Koltsej a régiek közül, az újak közül Ábrányi, Rudnyánszky, Reviczky, Kiss József stb. Az írók közül Jókai, Mikszáth, Herczegh, Rakosi, Eölvös Károly, Benedek, Gaál Mózes, Gárdonyi munkái kerülnének sorra. Valóban oly óriási választék áll rendelkezésre, hogy a felsorolt szerzők két-három évre is nyújtanak anyagot anélkül, hogy ismételni kellene. Ha ezen utra térünk és a felolvasásokat hétköznap este 6 órakor tartjuk meg, ha csak minden második héten tanítunk és a többi alkalomkor gyönyörködtetünk, megkapjuk a kelcsot, melylyel hozzáférhetünk a nép lelkéhez, megnyithatjuk szívét és kedélyét olyan kincsekkel tölthetjük meg, melyek bőven fognak a köz javára kamatozni, A terv kivételéhez háromféle tényező

kell, még pedig először felolvasók, másodsor helyiség, harmadsor könyv. Felolvasókul a helybeli tanítói kar — úgy reményem — készen áll és csak azt várja, hogy összehívassák a terv megállapítására. Helyiséget kétségen kívül ad a városi hatóság úgy, hogy a fűtésről és világításról is gondoskodik. A könyvek kérdését megoldhatjuk a helybeli társas-egyletek és magánosok könyvtárai révén, mert a főntemlített szerzők művei a helybeli társas-egyletek könyvtárában több példányban is megvannak.

Mindezek után bizom tanítóársaim jóakarátában és hiszem, hogy a legközelebbi jövőben elkezdhetjük felolvasásainkat ember-társaink javára.

Lengyel Manó
tanító.

Helybeli és vidéki hírek.

Személyi hír. Schmausz Endre főispán f. hó 14-én városunkban időzött és itt tárgyalásokat folytatott csendőrségünk ügyében a belügyminiszterium kiküldöttével, Koszka Pál m. kir. csendőrezredessel és Bányai csendőrszázadosal. A tárgyalások immár annyira fejlődtek, hogy a csendőrszolgálat behozatala közelebbre várható.

Magyar név. Nagel Sándor helybeli állami képezdei tanár és Ferencz nevű fia, vezetéknevüket „Nadasz”-ra változtatták. — Behr Samuel bajai lakos, vezetéknévét „Ballá”-ra magyarosította belügyminiszteri engedéllyel.

A Casino közgyűlése. A „Casino” folyó hó 17-én (ma) délután 4 órakor tartja saját helyiségeiben évi tisztújító közgyűlést.

Ésküvő. Stampfl Jenő, helybeli előkelő kereskedő, tegnap vette oltárhoz Budapesten Ferdinand Erzsébet urhölgyet.

TÁRCZA.

Az utolsó óra.

A „BAJAI HIRLAP” EREDETI TÁRCZÁJA.
Írta: Del Toró.

A poros aktákban is van néha költészet: az egyik drámai, a másik vígjátéki színezett bir; operetta ritkán fordul elő bemők. Ez a kis gyermekkori visszaemlékezés is, a melyet alább írok le, akkor öltött újr a eszembe, mikor a varmegye levéltárában véleltem el a 60-as évekből származó elsőrgült akták közt kutattam.

Magam is elhalványultam a meglepetéstől, mint a hogy az a régi akta megfakult az idő viszontagságaitól. Elhalványultam, mert azt olvastam, a mit gyermekkoromban meg nem érteltem meg. Nem érteltem, csak láttam es megbotultam.

Kis diák-gyerekek voltam meg akkor, mikor meg volt még a „Kis-szumar” erdő Baja határában. Jó „meusvára” volt ez a „futó-betyaroknak”. A sürű erdő, meg a magas homokbuckák elakarták a betyárt, ha kergette a zsandár, úzte a varmegye legénye. Ritkán is lehetett ott jó „fogást” csinálni, pedig nem egyszer történt meg, hogy egy-egy kisebb banda egész sereg vásáros kocsi állított meg a „Kis-szumar” mellett elvonuló országúton és fosztott ki pénzéből, ruhájából.

Akkor rossz csillagok jártak, rossz idöket élünk.

A statárium ki volt hirdelve, futó-betyár azonban nem akadt a horogra. Kibőjtölte az a város urait. Tudta, hogy mi a „kétserkeltő”, jó melyen behuzta hát magát az erdőbe es ott eldeglét a rablott „elemözsián”.

Es ha mégis a nyomára akadt a fényes zsandár-szurony, úgy elpárolgott, mint a kámför es csak az „Aligvárdi” csárdánál dugta ki a fejét, a hol a csaplárosné dehogy árulta volna el öket, a „szegény-legényeket”, a világ kincséért sem. Hisz egyhúron pendült velök. A jöböl neki bőven jutott. Es ha beborult is a futó-betyárok fölött hébe-hóba az ég, azzal vigasztalta magát, hogy majd kiderül. Lesz még szölo lány kenyerrel!

Az a sok üres hordó elég „kenyelmés” tanánt nyújtott a menekülőeknek. Ott nem kereste öket se zsandár, se pandur, se Isten, se ember.

De sok titkot temetett is el az a rozoga csárda!

Hát, hogy a statárium ki volt hirdelve, a kötelét bizony készen tartották a város magazinjában. Es nem sok teketória kellett ahhoz, hogy valakinek a nyakára kössék nyakravalónak.

Ebben a statáriális idöben nagy szegénység uralkodott a városban. Az inség talán meg nagyobb volt, mint most. Igaz, hogy nem voltak akkor még „czuczilisták”, de hát a szegény ember akkor is úgy segített magan, ahogy tudott.

Gondolom, a „Kiscsávoly” külvárosban elt egy szegény varga. A csizmafoltzás volt a mestersege, a politizálás a tudományja. Az előbbivel nem sokat törődött, az utóbbinek meg mindig a kárát vallotta. Pedig nem egyszer mondták neki a jó szomszédok, hogy ne tovább a kaptafánál!

Mikor napközben megunta a csizmezést, a mi pedig gyakran történt, ellátogatott a keresmákba. Ott aztán addig hajlogatta a butykost, addig politizált, még úgy el nem ázolt, mint a sárge föld.

Ha volt pénze fizetett, ha nem volt, kitették a szürüt.

Egyszer egy ilyen erős borközi állapotban

szintén hazafelé bandukolt. Jó későre járt már az idö, de azért még mindig szomjazott. A szomszedságában is korcsma volt, hol özvegy asszony töltögette a rezizetét. Világosságát látott az ablakon keresztül, hát bezörgött.

A korcsmárosné ajtót nyitott. A eszmadia leborult az x lábú asztalra es hozatott egy meszely bort. Mikor eloltotta vele az égő szomját, távozni készült. Pénze nem volt, a fizetésről nem akart hát tudni semmit sem. Ezért osztán öszkellőnböztek.

A civakodásnak az lett a vége, hogy a korcsmárosné holtan terült el a földön. A hatalmas termettü, öles ember egy kézzorítással befojtotta a lelket az asszonyba.

A gyilkosság utáni napon láttam, hogy az öregeim suttogva beszélnek egymással. Hallottam, hogy az apám azt mondja az anyámnak: „Egy pár krajezárért két élet . . . Jagadics, az akasztófára való . . . Függni fog!” . . .

Akkor még mind ezt nem érteltem, kérdezni meg nem mertem, mert úgy is azt mondta volna az apám, hogy: „a gyerekeknek nem jó mindent tudni, mert hamar megöregszik”. Megnyugodtam hát abban, hogy nem jó mindent tudni es mentem iskolába.

Harmadnapon, éppen az iskolából bandukoltam hazafelé, midöen a Fő-utczán nagy népesödületet vettem észre. A kíváncsiság engem is odavált. A hónap alá csaptam a könyveket, a számba dugtam hirtelen egy marékra való ceserensyét es futottam a csödülethez.

Mikor odaértem, a könyvek ijedtemben lepotyogtak a hónap alól, a ceserensy megok megakadtak a torkomban. Megismertem azt a hatalmas termettü, Herkules erejü, szép száal embert, a kiröl otthon suttogtak az öregeim es a ki egy meszely borert megfojtott egy vedetlen asszonyt.

Keze-lába lánzokba volt verve, elől-hátul fegyveres bürtönörök kísérték a városházára, a „siralomházba” . . .

Hangszerület megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, miszerint folyó évi január 15-én

Baján, Tóth Kálmán-tér 6. sz.
alatt (MILASSIN-féle ház)

hangszerületet és javítóműhelyt nyitottam,

melyben mindennemű **vonós-, fa- és rézfúvó-hangszerek** kaphatók, valamint bármily rossz állapotban lévő hangszerek egy javíttatnak meg, hogy azok nemcsak külsejükre, hanem hangjukra nézve is megtartják eredetiségüket. Azonkívül nálam a különböző hangszerekhez tartozó kellekek, valamint mindennemű bel- és külföldi, ugyintén **sajátgyártmányú fonott hurok** a legjutányosabb árban kaphatók. Becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

WIHNÁLEK FERENCZ
mű-hangszerkészítő.

ELADÓ HÁZ ÉS SZÖLLŐ.

AZ ERZSÉBÉT KIRÁLYNÉ-UTCZÁBAN LÉVŐ KAPOTS MIHÁLY-FÉLE HÁZ ÉS A PETŐI DÜLÖBEN LEVŐ 4900 □-ÖL TERÜLETŰ, JÓ KARBAN LEVŐ SZÖLŐ SZABADKÉZBŐL ELADÓ.

BŐVEBB ÉRTESETÉS

♦ **IFJ. UTRY PÁLNAI** ♦
NYERHETŐ.

Le Griffon

valódi francia

szivarkapapir és füvelty.

Kapható minden jobb kereskedésben.

Menyasszonyi és lakodalmi

selyemszővetők őrjási választékban. Legmagasabb divatu genrekben, fehér, fekete és színes a legelőszőbb nagybani árakban méter- vagy ruhaszámmá bárkinék bér- és vámmentesen. Gyönyörű foulardok 1 korona 20 fillértől kezdve. Minták a kivántak megjelölésénél bérmentve. Levélportó Svájcba 25 fillér.

Selyemszővetőgyár Union

GRIEDER ADOLF ÉS TÁRSA ZÜRICH P. 24.

kir. udvari szállítók

(SVÁJJCZ.)

Magas jutalékkal felvételnek

bármily állásu megbízható egyének budapesti bankházban sorsjegyeknek részletfizetésre való eladására, az 1883. évi XXXI. t.-cz. alapján. Tőke és koezkázat nélkül némi szorgalommal könnyen elérhető havonta 300—500 korona kereset.

Ajánlatok intézendők a „Szerencse Híradó” kiadóhivatalának, postafiók 180, Budapest.

Egy jó házból való flu
tanulóul felvételik.

Hol? megtudható a kiadóhivatalban.

SPITZER JÁNOS

BAJA, BUDAPESTI-ÚT.

Elvállal mindennemű

házak és földek
kisebb-nagyobb

BIRTOKOK

bérbeadását és eladását a legkedvezőbb feltételek mellett.

KÖZGYŰLÉSI MEGHIVÓ.

A BAJAI

KERESKEDELMI és IPARBANK

folyó évi február hó 21-én, délelőtt 10 órakor

AZ INTÉZET HELYSÉGÉBEN TARTANDÓ

XXXV-ik

RENDES KÖZGYŰLÉSÉRE

a t. c. részvényeseket tisztelettel meghívja.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, a zárszámlának előterjesztése és az a fölött adandó felmentés.
  2. A múlt évi nyeresemény felosztása iránti javaslatok.
  3. Három igazgatósági tag megválasztása.
  4. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes megválasztása.
  5. A részvényesek által netán előterjesztendő alapszabályszerű javaslatok tárgyalása.
- Baján, 1904. január hó.

A bajai kereskedelmi és iparbank igazgatósága.

A közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazottjaik által részt venni szándékozó részvényesek kötelesek részvényeiket (melyek legalább is 3 hónappal a közgyűlés megtartása előtt, a társaság könyveiben saját nevére irattak) 8 nappal a közgyűlés előtt a bank pénztáránál letétmennyezni.

Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentései és ezen utóbbi bizottság által megvizsgált zárszámadások 1904. február 12-étől kezdve az intézet helyiségében áttekinthők.

KAZAL JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA

VÖRÖSMARTY MIHÁLY UTCZA 1. SZÁM

SCHERER ANTAL FÉLE HÁZ.

BAJA.

A „BAJAI HIRLAP KIADÓHIVATALA.”

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK.

*** KÖZSÉGI-, ÜGYVÉDI- ÉS KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK RAKTÁRA. ***

MINDENMŰ KÖNYVNYOMDAI MUNKÁK A LEGSZEBB KIVITELBEN KÉSZÍTETNEK U. M.:

NÉVJEGYEK.
ELJEGYZÉSI KÁRTYÁK.
SZÁMLÁK.

LAKODALMI MEGHIVÓK

KÖRLEVELEK.
GYÁSZJELENTÉSEK.
ÁRJEGYZÉKEK.

LEVÉLPAPIROK.

FALRAGASZOK.

LEVÉLBORITÉKOK.

KÖNYVEK-, FOLYÓIRATOK-, BÁLI MEGHIVÓK A LEGIZLÉSESEBB KIVITELBEN KÉSZÍTETNEK.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.

HIRDETÉSEK OLCSÓ ÁRON FELVÉTELNEK.
VIDÉKI MEGRENDELÉSEK GYORSAN ÉS PONTOSAN ESZKÖZÖLTETNEK.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.